

DISPUTATIO

IN DOMO
LAURENTII

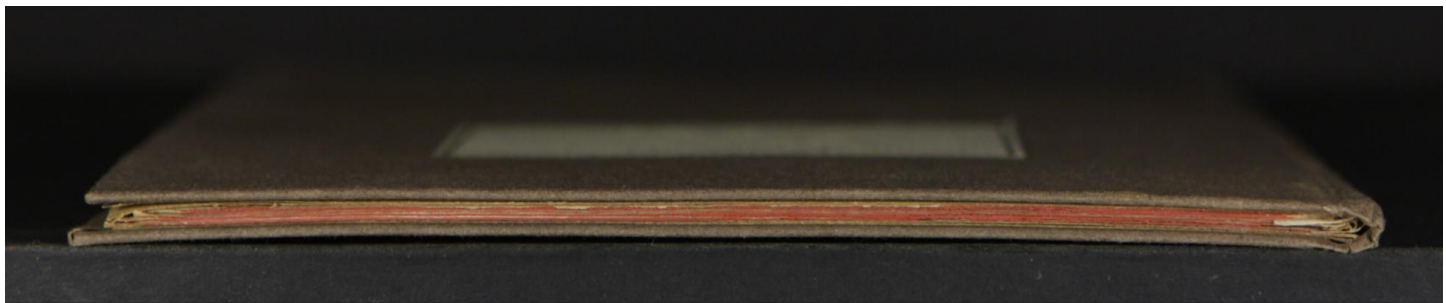
FIRENZE, 1489

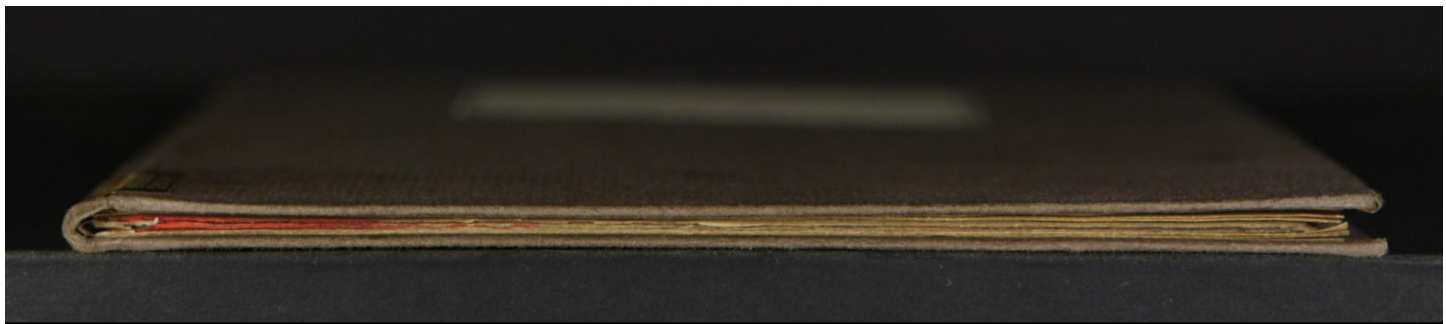

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Landau Finaly inc. 42

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Landau Finaly inc. 42

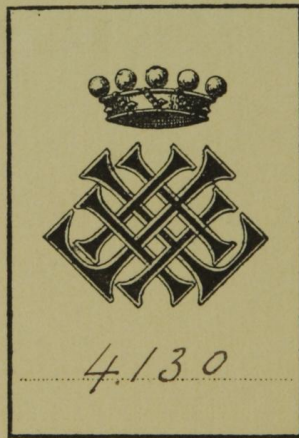

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Landau Finaly inc. 42

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Landau Finaly inc. 42

CITTA' DI FIRENZE
BIBLIOTECA
LANDAU FINALY
INC. 42
CENTRALE
NAZIONALE

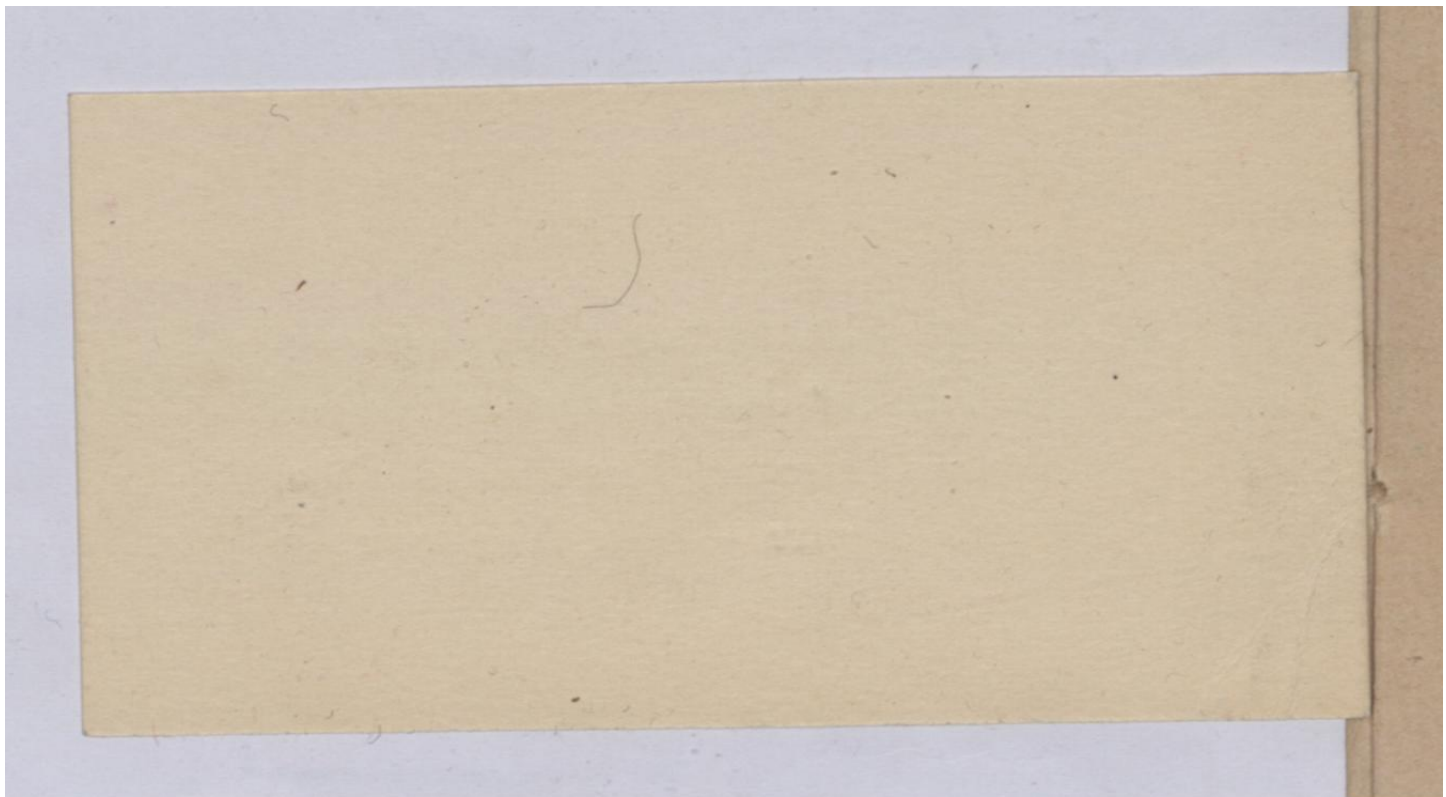

NICCOLÒ DE MIRABILIBUS - Disputatio nu-
per facta in domo Magnifici Laurentii
Medices. Firenze, Francesco di Dino,
1489. *Firenze - Bibl. Nazionale.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.

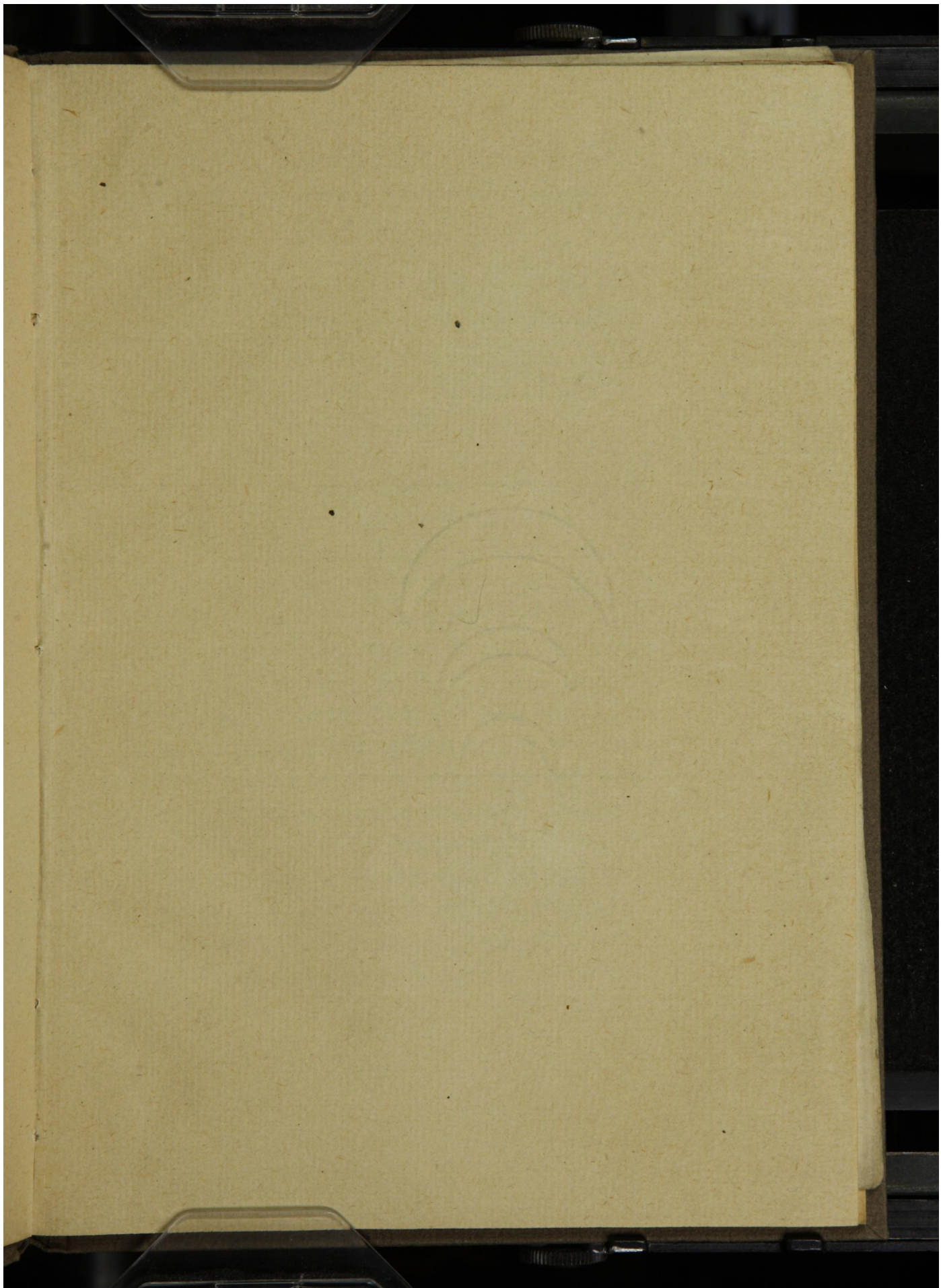
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.

Landau Finaly inc. 42

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Landau Finaly inc. 42

Inc. 42

DISPUTATIO NVPER FACTA IN DO
MO MAGNIFICI LAURENTII ME
DICES.

NICOLAUS DE MIRABILIBVS EX SE
PTEM CASTRIS ORDINIS PRAEDI
CATORVM SACRAE THEOLOGIAE
DOCTOR AD MAGNIFICVM LAV
RENTIVM MEDICES.

p Ost conuiuium illud abste Magnifi
ce Laurenti magnifice ac splendide
factum redeunti mihi domum &
disputatiōis illius nrę decisiones ac
determinatiōes mente & animo reuoluēti: nihil
occurrit quod satis mihi uideretur ad tollendā
fidelis ac pię mentis dubitationē: & q̄a ut pro
pheta inquit: Lex domini imaculata cōuertens
aīas: testimoniū dñi fidele sapientiaꝝ praestans
paruulis: idcirco cupiens non solum ego effici
paruulus: uerūetiaꝝ aīas ab omni errore cōuer
ti in tantę rei speculationem iteꝝ atq; iterū per
scructari decreui: q̄cquid apud sūmos theolo
gos nr̄os ac praecipue Beatissimū Thomā de
aquino de huiuscemodi re inuestigari posset:
ac nōnullis clarissimis ciuibus sacraꝝ litteraꝝ

a i.

studiosis suadentibus: ad te unum oīa referre :
tanquā ad principem & auctorez tam conuuii
q̄ disputationis nostre. in quo deus iuxta Pla-
tonem potentiā simul cum sapientia cōiunxit.
Et ut res oīs melius intelligat̄ cognita disputa-
tionis origine. A priō disputantiū congressu
initium sumam.

Conclusio publice posita in templo diuē
reparate. xxiii. Iunii & iuigilia. S. Iohā
nis baptiste: ut mos est. per fratres sacri
ordinis minorum sub Egregio ac subtili sacre
theologie professori magistro Georgio benigni
regente sancte crucis.

Peccatū adē nō ē maximū omniū peccatorum.
Contra quam conclusionem Dominus Iohan-
nes uictorii de Camerino tali medio argumen-
tatur est.

Illud est maximum peccatum ex quo euenerunt
omnia mala: sed peccatum adē est huiusmo-
di: ergo peccatum adē est maximum omni-
um peccatorum. Maiorem concessit respondēs
.s. q̄ illud est maximum peccatorū ex quo eue-
nerunt omnia mala: minorem autem negauit:
q̄ peccatum adē sit illud ex quo talia euenerūt:
quāz arguens sic probauit. Ex peccato adē eue-
nere infirmitates omnes: originale peccatum:
rebellio carnis: ignorantia: mors & alia huius-

2
modi discurrendo p singula nostra mala: ergo.
Negauit isuper respondēs ab adā tanq̃ a p̃ci
pali causa haec mala euenisse: petitū fuit si nō
ab adam tanq̃ a causa principali: quaeritur de
causa principali horum malorum: quam post
longam discussionem dixere praedictā conclu
sionem defendentes: omnium malorum uolū
tatem dei uel decretum diuinum esse causā p
se & principalem: quam responsionē praedictā
iohannes tibi dubiam & suspectam dixit: Ego
aut̃ uerius loquens dixi potius haereticā. Po
stea adductus tū ip̃a ueritate: tū quia idem Io
hānes tā in philosophia q̃ in theologia ac & in
aliis: nostri Sanctissimi Doctoris uerā sequitur
doctrinam: factis quibusdā argumentis cōtra
hoc: accepi argumentum factum. s. q̃ illud ē ma
ximū peccatū: ex quo eueniunt oīa mala: sed
peccatū adē est huiusmodi: ergo. & dixi q̃ mi
nor era bene probata p arguentes: & q̃ cōcessa
maiori quam cōcesserat respondens argumen
tum de necessitate cōcludit. Sed meo iudicio
& in hoc uero: uolenti defendere conclusionem
positam: maior erat distinguenda de magnitu
dinem peccati extensiua & intensiua - & non
concedenda. Vltimo deuentum est ante te Ma
gnifice Laurenti: & de hac responsione

a ii.

Magistri Georgii & de nostra impugnacione
acerrime disputatum est. Volens autē postea
defendere suam responsionem Magister Geor-
gius: quę fuit q[uod] voluntas diuina sit perse cau-
sa principalis & efficiens omnium malorum in
domo tuę Magnificentię corā Magnifico Co-
mite Mirandul Domino Iohanne pico: Vene-
rando ministro minorum: Magistro Carolo or-
dinis seruorum regente annunciatę: Domino
Marfilio ficino: Domio Angelo politiano: Ma-
gistro Mengo & Magistro Bernardo in medici-
na & in philosophia pitissimis: ac nōnullis aliis
præstātissimis uiris: hāc primā proposuit con-
clusionem.

Omnis effectus siue boni sine mali: quodcunq[ue]
malum sit nomen habens tale Deus gloriosus
est causa perse & principalis. Contra quaz con-
clusionem. Ego frater Nicolaus de mirabilib[us]
feci argumētationes subscriptas: probando cō-
clusionem positā esse falsam & de heresi suspe-
ctam: ut pote sacris omnium scripturarum &
theologorū dictis aduersā. Falsitatē sic oñdi.
Impossibile est purā priuationem habere causam
perse & principalem: cum causa perse terminet[ur]
ad perse effectiuum qui est res quaedam: alias
non esset causa per se respectu talis effectus. Et
ita est oppositum in adiecto: nisi concedatur

3
haec propositio. s. impossibile est purā priuatio-
nem ut sic habere causam perse & p̄cipalem.
Sed malum est priuatio eius quod q̄s nat⁹ est
& debz habere. ergo malū ut malum nullomō
potest habere cām perse. Et per consequēs deus
non erit perse causa mali ut sic. Minor probat̄.
Aut. n. malum ut malū: est ens positium: aut
priuatiuū uel negacio. Non potest dici q̄ malū
inquantum malum sit ens positium. tū quia
omne ens positium aliquid ponit in reruz na-
tura. alias non esset positium. Sed malum ut
malum nihil ponit in rerum natura. sicut nec
cēcitas uel surditas. sed potius remouet rectum
ordinem ab ultimo fine cum maluz sit auersio
ab ultimo fine secundum omnes doctores. tū
etiam quia omne ens positium est aliquid &
omne aliquid est bonum. ens. n. et bonum con-
uertuntur. secunduz omnes methaphisicātes.
ergo malum ut malum: est pura priuatio uel
negatio non potens habere causam perse.
Ad materiam huius rationis et aliaruz .viii. ra-
tionū quae per me fiebant: Respōdit praefatus
Magister Georgius Concedendo deum nō esse
perse causam ipsius mali inquantum malum
est. i. ipsius deformitatis seu mali formaliter di-
cti: sed de⁹ est causa mali materialiter accepti:

a 3.

hoc est. ipse deus per se est causa omnis effectus
et quia aliqui effectus denominantur boni et ali
qui mali. illorum effectuum siue bonorum siue
malorum deus est causa per se & sic etiam so
nat conclusio posita.

Contra quam Responzionem ita replicaui.

Accipio aliquem actum qui denominetur malus
ut puta actum fornicationis. Et arguo sic.

Aut deus est causa per se. istius actus fornicatio
nis uel homicidii in quantum est actus tantum
uel in quantum est actus deformis & malus.
Si dicis quod deus est causa actus istius prout est actus
tantum. ergo per hoc deus nullomodo dicetur
esse causa per se ipsius mali. consequentia tenet.
quia actus tantum. & adeo est & non dicitur malus.
alias iste actus in matrimonio etiam esset ma
lus. quod est falsum. Ex hoc ergo quod deus est causa
effectus uel actus alicuius ut effectus uel actus
tamen. deus non potest dici causa mali. oportebit ergo dice
re quod si deus est causa per se. ipsius mali: quod sit causa istius
actus fornicationis prout est deformis & malus
& non prout est actus tantum. et ita tenendo hanc
opinionem necesse erit dicere quod deus sit causa
per se ipsius deformitatis et malitiae. quod est hae
reticum: utpote contra omnes. auctoritates scri
pturarum & doctorum.

Confirmatur.

Deus per omnes scripturas prohibet actus deformes prout mali sunt / ergo deus non est per se causa actus mali ut malus est / ergo est causa actus tantum. Et per hoc non dicitur causa mali quia actus ut actus tantum: non est malus alias omnis actus esset malus. Et praesertim actus prout a deo per se causatur nullomodo potest dici malus.

Item deus est ultor actus mali ut malus est secundum omnes scripturas: ergo ut sic non est per se causa huiusmodi actus.

Præterea deus odit actum malum ut sic: et impium et impietatem suam: sapientie. xiiii. ergo non est causa per se talis actus mali. Omnes istæ tres consequentiæ sunt manifestæ. Impossibile. n. est quod idem sit per se principalis causa eius quod prohibet ulciscitur et odit.

Haec replica nostra: nunquam fuit assumpta: nec soluta. licet sepiissime rogarem ut repeteret defendens conclusiones. respondendo uel ad maiorem uel ad minorem. Nisi quod Magnus dominus Iohannes Comes Mirandula dixit nos esse concordēs in sententia & in uerbis discordes: quoniam deus non est causa per se ipsius mali formaliter dicti: licet sit causa mali materialiter dicti.

Hinc motus. peritissimus ille philosophus Magi-
ster Menghus probauit hanc ppositionē sim-
pliciter esse falsam. s. q̄ deus sit causa p̄se ip̄ius
mali: nisi semper addatur determinatio ista. s.
materialiter dicti Sic. n. poterit concedi deum
esse causam mali materialiter dicti: non tamen
mali secundum se & absolute accepti.
probatio sua haec fuit.

Semp terminus secundū se acceptus accipitur p̄
suo significato formali et principali: nisi sit eq̄-
uocus terminus. tūc. n. sēp est distinguendus.
alias nō: ut h̄r in p̄hermenis et ī libro elencor̄:
et ex famosa omnium dialecticor̄ p̄positiōe:
qua dicit̄ semp terminus secundū se acceptus
accip̄r p̄ suo significato famosiori. ergo quādo
dicit̄ deus est cā mali: hic malū accip̄r p̄ suo si-
gnificato formali & p̄cipali qđ est deformitas
& ita si deus dicat̄ sine additiōe esse p̄se cā ip̄ius
mali. necesse erit dicere q̄ deus sit cā ip̄ius defor-
mitatis: qđ est absurdū. cōsequentia nota est:
q̄a formale significatum mali est deformitas:
quae formaliter est malum.

Argumēta itē q̄ ante primā responsionē ī prin-
cipio fecerā p̄bāt efficacissime. Deū nō esse cā
p̄se principale ip̄ius mali act⁹ ut malus ē. fuit
itaq; haec secunda ratio nostra.

Secunda ratio.

5
Impossibile est quod illud sit per se & principaliter cau-
satum ab aliqua causa & maxime a deo: quod
euenit praeter intentionem talis agentis. Sed ac-
tus uel effectus malus ut malus est: non est per
se principaliter intentus nec desideratus a deo
uel ab aliquo agente. ergo actus malus ut ma-
lus non potest esse causatus per se et principaliter
ab ipso deo. Deus ergo erit causa actus tan-
tum: et non actus mali & ita secundum est: deum esse
per hoc causam mali: quia est causa effectus uel
actus alicuius ut actus est. Maior est. Aristo-
telis secundo physicorum: et est exemplum de
fodiente sepulchrum: qui praeter intentum thesau-
rum reperiens non dicitur per se & principalis causa
inventionis: thesauri. Multo minus igitur deus
dicetur causa per se mali effectus ut malus est. Minor
probatur: tamen quia etiam nullus intendit actum
malum ut malus est: sed ut delectetur secundum
uim concupiscibilem uel irascibilem. Quicquid
enim facimus propter aliquod saltem apparens bo-
num facimus. ergo multo minus deus intendit
in sua actione actum malum. ergo actum tantum
per se intendit & non malum actum. Tamen quia quod
perfectionis est in quocumque agente particulari:
nullo modo debet deesse agenti primo & perfec-
tissimo: cum deus sit infinite perfectus. Sed
perfectionis est in quocumque agente particulari:

ut non intendat efficere actum malum - ut malus est. ergo multo minus deus per se intendere potest actum malum ut malus est.

Confirmatur.

Impossibile est q̄ deus possit per se principaliter aliquid efficere . nisi per se principaliter illud uelit: cum suum efficere sit suum uelle. Sed penitus impossibile est: q̄ deus possit uelle aliquem actum malum ut malus est . ergo impossibile est quod deus sit per se causa actus mali ut malus est. Minor est manifesta: quia sic de⁹ peccaret uolendo per se actum malum ut malus est: et influuendo in eum. ergo necesse est dicere q̄ deus uelit solum actū ut bonus est . & non actum malum. et per consequens impossibile est q̄ deus sit per se causa actus mali . uel effectus mali: cum nullo modo per se & principaliter uelit effectum uel actum malum . Deus ergo nec est causa mali in se: nec etiam causa actus mali put subest causationi diuine. ergo nec formaliter nec materialiter Immo nullo mō est causa peccati uel mali effectus.

Tertia ratio.

Omnis p̄ se & principalis cā alicuius effectus h̄ certū & determinatum ordinē ad suū p̄ se effectū: alias haec non erit per se causa talis effectus. Sed impossibile est q̄ deus habeat certum et de

6
terminatum ordinem ad actum malum ut ma-
lus est: ergo impossibile est deum esse perse cāz
alicuius mali effect⁹ ut malus est: sed tantum
modo ut actus uel effectus est. Minorez pbaui
sic. Nam actus uel effectus malus ut malus est
īcludit essēcialiter et necessario aliquā deordīa-
tionem & deformitatem. alias non esset actus
malus: si nullam deordinationem includeret.
Sed actus uel effectus perse ordinatus & causa
tus adeo. ut sic nullam deordinationem uel de-
formitatem habere potest: alias deus esset perse
causa illi⁹ deformitas et deordinationis. quod
est haereticum poti⁹ q̄ catholicum. ergo impos-
sibile est deum esse perse causam alicuius effec-
tus mali ut malus.

Confirmatur.

Sicut se habet homo albus ad albedinem: ita ac-
tus malus ad malitiam. Sed secundum Aristo-
telē in praedicamētis. albedo ē de essentia homi-
nis albi: cum sit impossibile imaginari homi-
nem album sine albedine. ergo a simili malicia
uel deformitas erit de essentia act⁹ mali ut ma-
lus est. Et per consequens si deus erit causa act⁹
mali ut malus est: necesse est dicere q̄ sit causa
ipsius malitię & deformitatis.

Quarta ratio.

Omnis effect⁹ p̄se alicuius causę accipit ut sic ali
quā similitudinē a sua p̄se causa. S3 īpossibile
ē qđ actus malus culpe ut malus est: accipiat ali
quā similitudinē ab ip̄o deo. ergo īpossibile ē deū
esse cām p̄se principalē actus mali culpe ut ma
lus est. licet sit causa actus ut act⁹ est tantūmō.
Maior ē manifesta qđ alias non erit p̄se effect⁹
talis causę si nihil ab ip̄a causa accipiat. Minor
p̄batur: qđ actus malus ut malus secundū cul
pā deficit a deo. ergo ut sic nihil accipit ab eo.
cōsequētia nota ē: ātecedens p̄batur quia ni
hil aliud est malū culpe nisi deficere a deo. ergo
actus mal⁹ ut malus nō est p̄se causat⁹ a deo.

Quinta ratio.

Impossibile est illum artificem esse p̄se cām mali
actus ut mal⁹ ē: in cui⁹ actione ut sic nullomō
īueniri pōt aliquis defectus nec ex pte agentis
nec ex pte actionis. Sed penitus īpossibile est ī
actione uel causatione dei īueniri aliquem de
fectum: put actio dei est. ergo impossibile ē qđ
deus influat et p̄se causet actū malum ut ma
lus est. ergo est tantum causa actus. Maior est
manifesta quia malum ut sic essentialiter inclu
dit defectum: uel ex agente: uel ex actione pro
uenientem: aliter malum non esset malum: si
nullum haberet defectū. et īplicat contradictio
nē qđ actus sit malus sine defectu.

7
Sexta ratio directe erat cōtra eam conclusionē
qua dicebat. Dicere deū benedictum esse causā
peccati ē multimoda ueritas. Et nullimoda hae
resis: ut quidam clamant.

Contra quā conclusionē optime concludūt pre
dicta argumēta nostra: quę huc usq; insoluta re
manserūt: nec unq̄ solui poterūt uere: cū ipsam
ueritatē ostēdant: cui nulla ueritas opponi pōt.
Ne aut̄ idem sēpius repetamus hęc ppositio. s.
de⁹ est p se causa peccati: est potius omnimoda
heresis q̄ multimoda ueritas. Probat̄.

Nam contradicit toti scripture sacre & oībus ab
ecclesia approbatis doctorib⁹ ut patet ītuenti eos
Item tota illa xxxvii. distinctio Magistri ī secōdo
Sentētiarū declarat p auctoritates sanctorū: deū
nō esse causam peccati aut mali culpe nisi mali
penę: iuste eam pp nostram culpam īfligendo.

Deniq;.

Illud qđ est simpliciter esse falsum: non pōt esse
multimoda ueritas: sed deū esse causā peccati
est simpliciter falsū. ergo nō est multimode ue
rū. Minor pbat̄. Quicqd est formaliter falsū
est simpliciter falsū: Sed deū esse cā peccati est
formaliter falsū secundum pdictū responden
tem. ergo est simpliciter falsū. Maior probat̄.
quia formalitas uni⁹ cuiusq; rei denominat rē
bi.

simpliciter esse talem. Quicquid enī est forma-
liter tale est simpliciter tale. ista est una Maxi-
ma omnium scotistarum. sed deum esse causā
peccati est formaliter falsum secundū eos. ergo
est simpliciter falsum.

Sexta ratio.

Aut de⁹ est causa peccati pro tanto quia ipse pec-
cat: aut quia facit alios peccare. Non primum:
quia implicat contradictionem. q^d deus peccet
Sic. n. deus non esset deus deuiando a uero or-
dine rationis. Nec etiam potest dici q^d deus fa-
ciat alios peccare: tum quia secundum Dioni-
siū capi. secundo de diuinis nominibus. Deus
qui est sūme bonus omnia in se conuertit: ergo
deus neminem auertit ab ultimo fine: tūz quia
deus esset impius: si ifluendo: nos auertat a se:
& iniustissime nos puniret: si ipse esset principa-
lis & perse cā istius nostre auersionis aut actus
peccati ut malus est.

Septima ratio.

Sicut se habet effectus bonus ad suam perse &
principalem causam: ita effectus malus ad suā
perse et principalem causam. Sed omnis effec-
tus bonus uere potest denominare causā suā
principalem: esse bonam. ergo et effect⁹ malus
uere poterit denominare suam causam perse &

principalem: esse aliquomodo malum. Sed deo
nullo pacto nec materialiter nec formaliter: nec
in aliquo sensu sophistico uere potest denomi
nari malus. ergo impossibile est deum esse perse
causam peccati aut mali effectus. Maior tenet
per locum a simili: nec est aliqua dissimilitudo
Omnis. n. effectus potest aliquomodo denomi
nare suam causam. Sicut ergo effectus bonus
denominat causam esse bonam: ita effectus ma
lus denominabit causam perse & principalem:
aliquomodo esse malam.

Octaua ratio.

Deus diligit omnia que fecit: & nihil odit eorum
que fecit: ut habet sapientie xi. Sed deus nullo
modo diligit effectum malum. ergo deus nullo
modo est causa perse & principalis effectus mali.
Minor probatur. Aut. n. deus diligit effectum
malum per hoc quod diligit effectum tantum: uel per
hoc quod diligit effectum deformem. Non primum:
quia sic diligendo. s. franciscum diligeret ma
lum. Nec etiam potest diligere effectum defor
mem: quia sic diligeret deformitatem: quae est
de essentia mali effectus: cum impossibile sit ima
ginari malum effectum sine deformitate.

b ii.

Nona ratio fundabat in auctoritate Scripturę
sacrę Genesis primo capitulo Vidit deus cūcta
quę fecerat & erant ualde bona.

Tunc Arguo sic.

Quicquid est ualde bonum illud nullomodo est
malum nec formaliter: nec materialiter: sed om
nis dei effectus est ualde bonus. ergo nullus ef
fectus dei est malus salte3 quo ad culpam: nec
materialiter nec formaliter.

Maior probatur Detur aliquis effectus dei ual
de bonus. aut ille effect9 dei erit omnino alien9
a malo tam formaliter quā materialiter: aut nō
si primū habeo intentū: si secundū. ergo non ē
uera sacra scriptura quę uocat eū ualde bonū:
cum sit malus saltem materialiter. ualde aute3
bonum excludit omne malum ex ui significa
tionis.

Adductis his rationibus fui impeditus ne plu
res in medium afferrem: erat eni3 sicut tunc di
ximus propositi nostri adducere. xxv. argumē
ta contra primam conclusionē. Et demum cō
tra alias instare quę uł falsę essent uel doctrine
S. Thome repugnarēt. S3 tūc Magnifice Lau
renti nullum nostrorum argumentorum uel re
plicatum uł solutum est a Magistro Georgio:
sed tantūmodo respondit ad materiam argu-

9
mentorū: declarando mentes suam. et Scoti
Dicens q̄ conclusio sua non ponit deum esse
causam mali ut malū est .i. ipsius malicie et de
formitatis sed q̄ deus est causa mali effect⁹
siue mali materialiter dicti. Et ita sonat conclu
sio: Licet ī priori altercatione absq̄ distinctione
dixisset: deum esse perse & principalem causa
omnis mali: qđ tanq̄ haereticē dictum increpa
uimus.

Hanc responsionem partim acceptauimus: par
tim uero improbauimus. In hoc. n. q̄ dicit de
um esse perse & principalem causam omnis ef
fectus & omnis actus: optime dicit. Immo ut
probat. S. thomas prima secunde. q. septuage
limanona articulo secūdo deus est etiā cā perse
ipsius actus qui est actus peccati: tamen causa
tio dei non attingit usq̄ ad peccatum. Et pro
pter hoc Sanctus Thomas nullo modo dicit:
deum esse perse causam peccati uel mali: quia
necesse est q̄ omnis causa perse & principalis
alicuius pertingat ad illum effectum: cuius est
perse causa. Sed deus nullo modo pertingit ad
peccatum uel ad malum: ideo non potest dici
causa perse & principalis ipsius mali ut bene cō

b 3.

cludunt argumenta nostra superius posita. di-
cit ergo. S. thomas. ut supra. De⁹ est causa om-
nis actionis inquātur est actio. Sed peccatu³
nominat ens & actionem cū quodam defectu.
Defectus autem ille est ex causa creata. s. ex li-
bero arbitrio inquātur deficit ab ordine primi
agentis. s. dei. unde defectus iste non reducitur
in deū sicut in causā: sed in liberum arbitriū.
Sicut defectus claudicationis reducitur ī tibia³
curuam sicut in causā: non autem in uirtutē
motiuam a qua tamen principaliter causatur:
quicquid motionis est in claudicatione. Et se-
cundum hoc deus est causa actus peccati: non
tamen est causa peccati: quia non ē causa hui⁹
q³ actus sit cum defectu. Hec ille. Non ergo ha-
bemus dicere deū esse perse causam ipius pec-
cati: tum quia implicat cōtradictionem. pecca-
tū habere cāz p³ se ut patuit: tū q³ offendit pias
maiores Scot⁹ tñ siue aliq³ scotiste ut uideāt aliqd
nouū iuenisse uolunt saluare hūc modū loquē-
di. s. q³ deus sit causa perse & p³ncipalis omnis
peccati. Non peccati ut peccatum est: quia sic
alia re q³ uerbis esset cum eis disputandum. S³
deus secundū illos ē causa peccati materialiter

10
loquendo: inquantū est perse causa ipius actus
peccati. Et per hoc euadūt argumenta: non ta-
men soluunt: quia hoc penitus ipossibile esset.
Differt itaq; Scotus A. Sancto Doctore in hoc:
non Sententia sed uerbis: cū uterq; dicat actus
peccati esse a deo perse causante illum: sed non
malum ipius actus.

Si queratur Accipiendo has duas locutiones
Deus non est perse principalis causa peccati. &
Deus est perse principalis causa peccati.
Quae istarū est uerior: clarum est qd ad minus
hoc non poterunt Scotiste effugerunt: quin ipe
Scotus necessario dicat primam sine compa-
ratione esse ueriores secundam. hec. n. s. qd deus
non sit perse & principalis cā peccati: est simplr
& formaliter uera secundū omnes: secunda ue-
ro propositio. s. qd deus sit perse et pīcipalis cā
efficiens peccati: nequaquā est uera formaliter: s;
etia; secundū eos solū materialiter & secundū
quid uera: prima uero est absolute & secundū
se & formaliter uerissima. Sicut itaq; aurum lu-
to est eligibilius. ita haec deus non est perse &
principalis causa efficiens ipsius mali: est ma-

gis eligenda illa scilicet quod deus sit per se & principalis causa efficiens ipsius mali. scilicet culpe aut peccati. quod si secus est solvant nostra argumenta si poterunt.

Prima itaque replica nostra & omnia sequentia argumenta superius posita Magnifice Laurenti de necessitate concludunt Deum non esse causam per se & principalem actus mali: siue ut deformis est: ut puta actus fornicationis prout deordinatus est. ergo necesse est quod omnes scitiste dicant: deum esse causam per se ipsius actus tantum.

Omnis autem actus prout est a deo tanquam a per se & principali causa: necessario ens & res quaedam est & bonus est. ergo actus ut a deo principaliter est: non potest dici malus quo ad culpam. Sicut deambulatio prout dependet a perfecta uirtute motiua: non potest dici deformis aut obliqua. Nisi prout dependet a pede curuo uel tibia obliqua.

Non uideo itaque quod ex hoc quod deus perfectissime est causa actus peccati: qui bonus est possit dici causa peccati uel mali effectus.

11
Tum quia sua causatio non pertingit aliquo pacto ad defectum uel deformitatem: ut probauimus. Tum etiam: quia impossibile est una eandemque rem respectu eiusdem simul et in eodem tpe esse bonam & malam: uel bonā & non bonā. cum hec sint cōtraria & contradictoria: quę de eodē ut sic uerificari est impossibile. S3 ita est qd oīs effectus & omnis actus perse et pīcipaliter a deo causatus: necessario est bon⁹ materialiter. ergo impossibile est aliquem effectū dei ut dei est: esse materialiter malum. uel non bonum. Tunc ulterius arguo sic.

Secundū scotistas Deus p tanto dī perse & pīcipalis cā peccati p quāto actus peccati uel effectus dei dicitur materialiter malus. Sed nullus effectus dei perse et principaliter ab eo causat⁹ dicitur malus nec formaliter nec materialiter. ergo impossibile est deum esse perse & principalem causam ipsius peccati uel mali culpe etia3 materialiter dicti. Minor patet tum ex precedētibz. tum quia necesse est: qd omnis dei perse effectus sit materialiter bonus. cum materialiter sit ens & res quędam a deo actu dependēs. ergo impossibile est qd aliquis perse et principalis effectus dei sit materialiter malus: cuz materialiter esse bonum & materialiter esse malum sint contraria.

Accedamus ergo pro inuestiganda ueritate
ad syllogismum expositorium.

Iste actus fornicationis uel homicidii prout est
actus tantum: sic est effectus perse & principali
ter a deo. Sed iste idē numero actus prout est p
se & principaliter a deo sic est bonus & formali
ter et materialiter. ergo iste actus put est a deo
principaliter. sic non est malus nec formaliter
nec materialiter. Et per consequens deus nō po
test dici causa peccati nec formaliter nec mate
rialiter: Immo nullomodo debet nec potest dici
causa perse & principalis peccati.

Sed respondens iterum posset dicere omnia no
stra argumenta solum hoc concludere: q̄ om
nis effectus & actus prout subest perse & prin
cipaliter actioni & causationi diuine: sic neces
se est dicere q̄ sit bonus & formaliter & mate
rialiter ut probant argumenta: hoc tamen non
obstante multi effectus & actus possunt esse
mali prout non subsunt causationi diuine. nec
aliter euadere posset quispiam.

Sed hęc respōsio nihil eēt & destrueret tū seipsā
tum intentionem respondentis: quia sic deus

12
erit per se & principalis causa alicui? prout deus
non influit causatiue in illud. Sed hoc impli-
cat contradictionem: quia erit causa per se res-
pectu eiusdem & non erit. Non enim erit causa
per se illius mali materialiter dicti: quia ut sic
tale malum non dependet a deo quia si a deo
esset bonum & non malum esset. Ex alia par-
te secundum scotistas: deus erit causa illius
effectus mali. ergo eiusdem rei respectu eius-
dem simul deus erit realiter causa per se & prin-
cipalis & non erit. Et ita quilibet respondens im-
plicabit contradictionem. nisi dicat ueritate adu-
ertere: deum nullomodo esse causam per se et pri-
ncipalem peccati nec formaliter nec materialiter.
Sicut dicunt tamen omnes approbati antiquiores do-
ctores. tum sacre scripture.

Confirmatur.

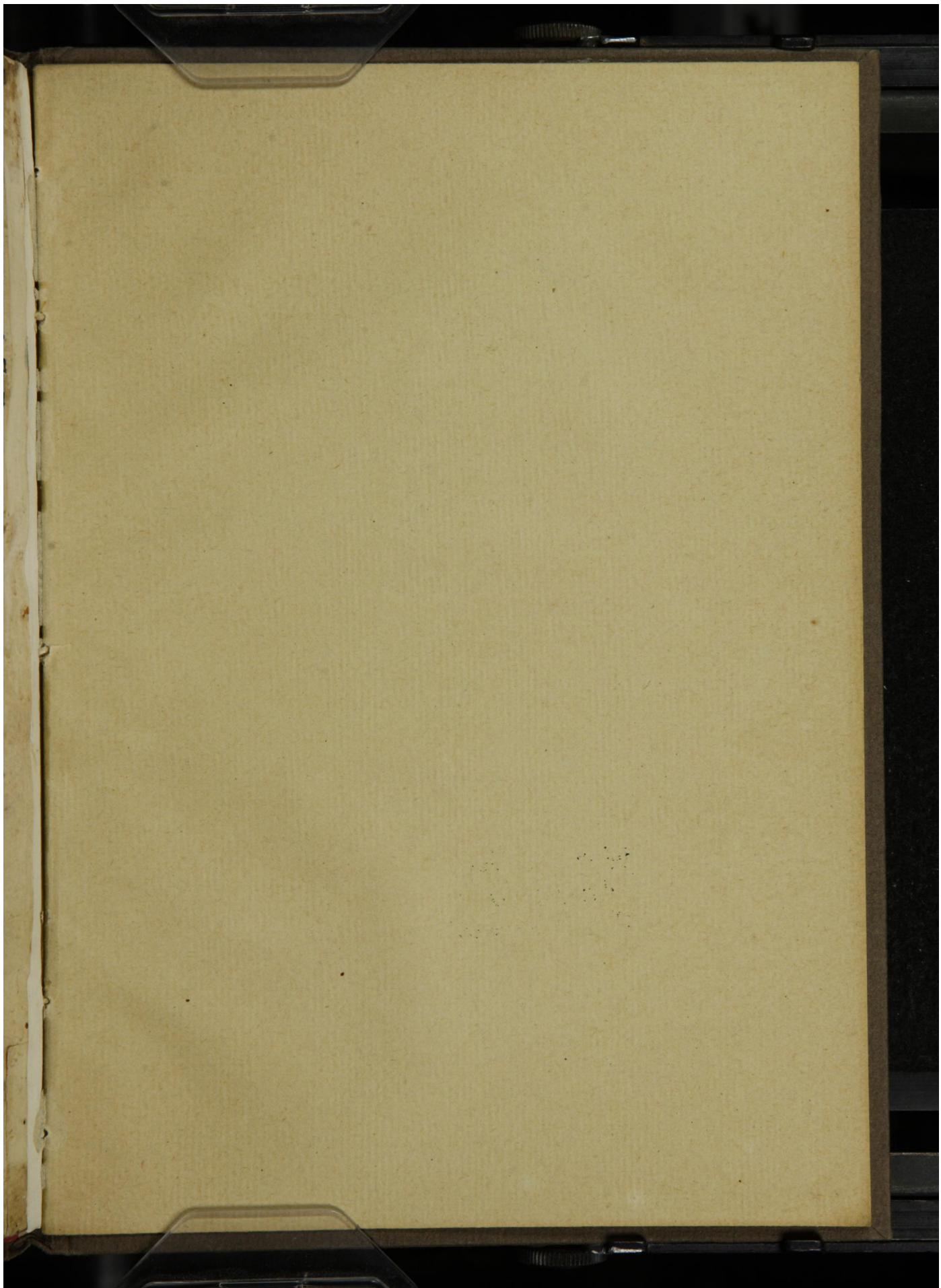
Aut iste actus fornicationis est malus materiali-
ter prout subest causationi diuine: uel prout non
subest. Non primum quia sic omnis actus est formaliter
& materialiter bonus: cum ut sic uere sit res & ens

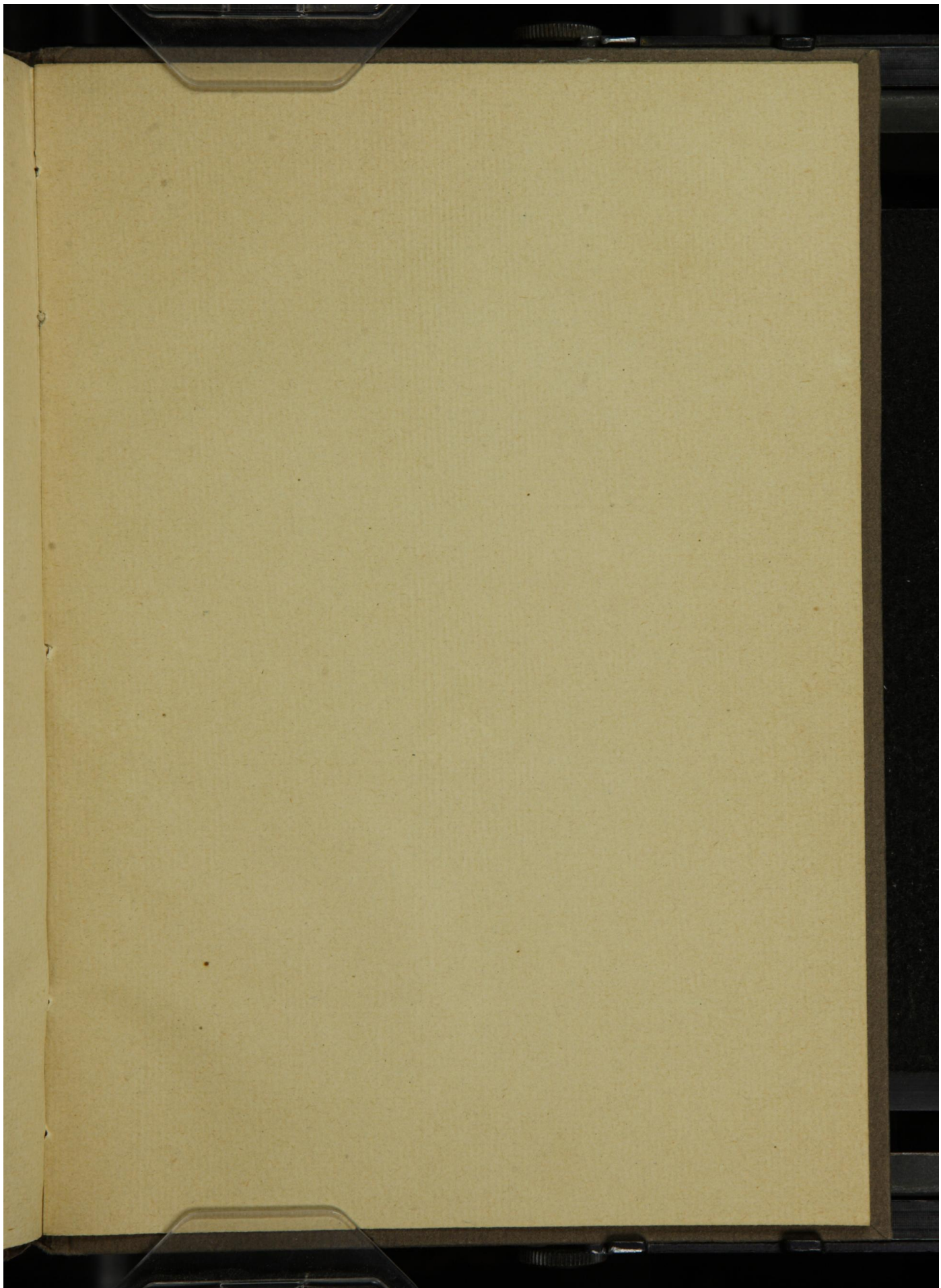
Finis.

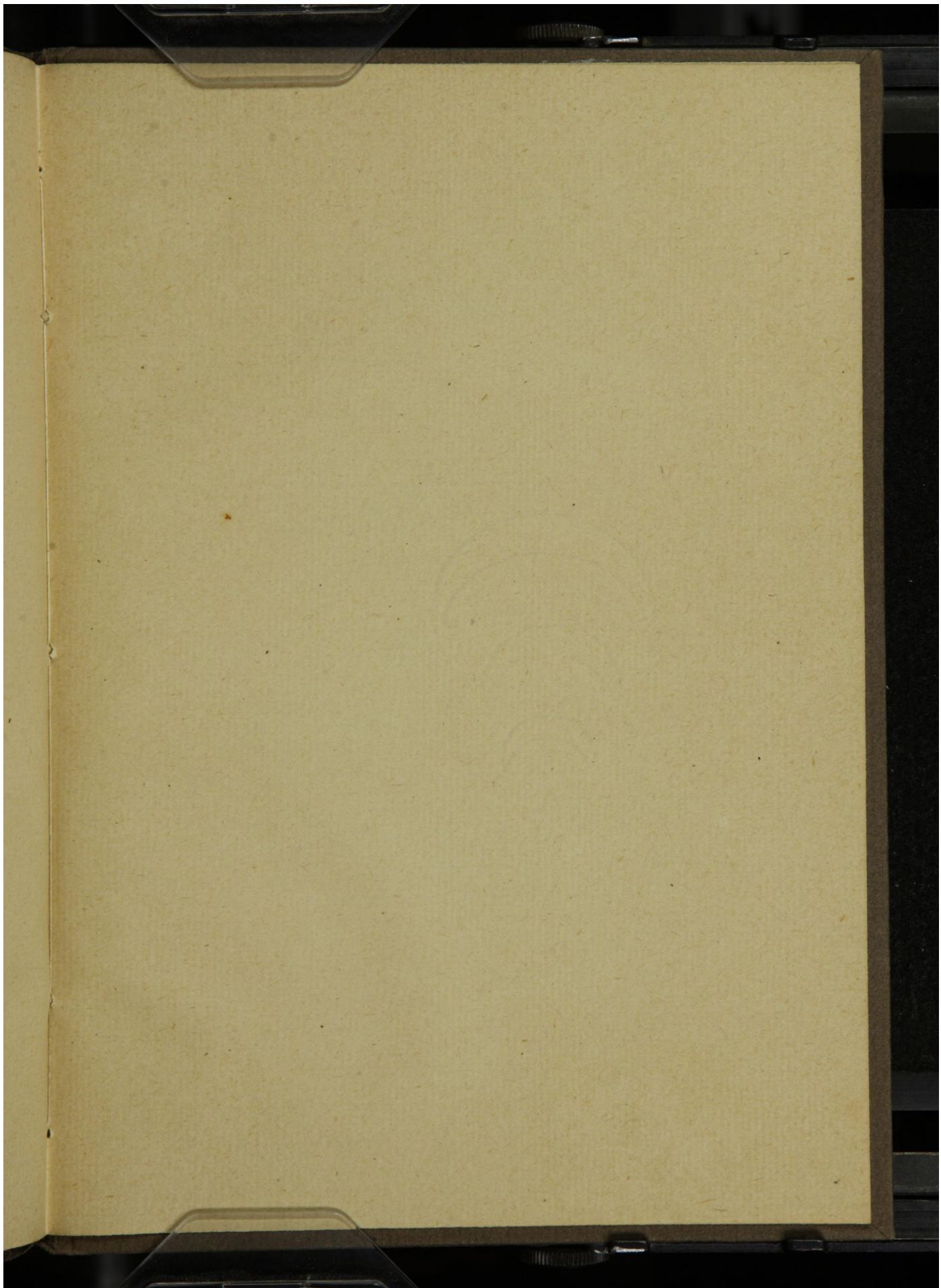
lxxxviii.

no.

2602807

H. 11221 ; BmC . VI , 634